

Έργο του Νίκου Μόσχου με τίτλο «The Sleeplessness of Reason...» (2024).

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑ ΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Η δουλειά του είναι γνωστή και δημοφιλής στο εγχώριο φιλότεχνο κοινό. Αυτό που ενδεχομένως δεν είναι εξίσου γνωστό είναι ότι ανήκει στους λιγοστούς νέους Έλληνες δημιουργούς που έχουν δείξει με αξιώσεις τη δουλειά τους εκτός συνόρων. Εκτός δηλαδή από σημαντικές ελληνικές ιδιωτικές συλλογές, έργα του βρίσκονται και σε διεθνείς πρώτης γραμμής, όπως η Sammlung Schirn στο Βερολίνο. Ο ίδιος ωστόσο παραμένει γειωμένος. «Η αίσθηση επιτυχίας ή αποτυχίας που έχω για το έργο μου και εν γένει για την πορεία μου προσδιορίζεται πρώτα από όλα μέσα από τη δημιουργική διαδικασία, όσο εσωστρεφές και αν φαίνεται αυτό. Η εσωστρέφεια αυτή, που κρατάει από τα χρόνια της Σχολής και την οποία δικαιολογούσα από την καλλιτεχνική μου φύση, με έφτασε σε σημείο σχεδόν να αποκοπώ από το εργαστήριο του Μπότσογλου στο οποίο φοιτούσα. Παρ' όλα αυτά, η δουλειά μου είχε έναν αντίκτυπο σχετικά νωρίς, καθώς στο τρίτο έτος της Σχολής ο Μάνος Στεφανίδης, τότε διευθυντής του Μουσείου Φρυσίρα, είδε έργα μου και το Μουσείο αγόρασε κάποια από αυτά. Εκεί είδε, έπειτα από περίπου έναν χρόνο, τη δουλειά μου ο Άγγελος Δεληβορριάς και το Μουσείο Μπενάκη μου έκανε ανάθεση πορτρέτου του ιδρυτή του, Αντώνη Μπενάκη. Είσι διαμορφώθηκε ένα γόνιμο έδαφος πριν αποφοιτήσω. Η μία έκθεση έφερε τις άλλες, όπως συνήθως γίνεται, και σταδιακά ήρθαν και οι παρουσιάσεις στο εξωτερικό. Οι συμμετοχές σε μεγάλες διοργανώσεις ή ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού πάντα δίνουν μεγάλη χαρά, απλά, κοιτώντας κάποιος ψύχραιμα τη μεγάλη εικόνα, εμπεδώνει ότι η αναγνώριση ή η καταξίωση είναι όροι πολύ σχετικοί και άμεσα εξαρτημένοι από το πλαίσιο που τους προσδιορίζει. Αυτό πρέπει να το έχουμε κατά νου, ειδικά σε μια εποχή που τα κριτήρια έχουν έντονη ρευστότητα και καταξιομένος μπορεί να θεωρηθεί τόσο ένας καλλιτέχνης με μακρά και αξιόλογη πορεία όσο και ένας αδιάφορος με 10.000 followers. Οπότε, για να είμαι συνεπής με τα αξιολογικά μου κριτήρια, θα έλεγα ότι έχω ακόμα δρόμο να διανύσω. Η εμπορική απήχηση και η όποια δημοσιότητα για έναν άνθρωπο όπως εγώ, που βιοπορίζεται αποκλειστικά από την τέχνη του, είναι πάντα ευ-

ΝΙΚΟΣ ΜΟΣΧΟΣ

«Η νέα εικαστική δραστηριότητα διαθέτει έναν πλουραλισμό»

Ο γνωστός καλλιτέχνης μιλάει στο BHMAGAZINO για την πορεία του και για τις ευκαιρίες που μπορούν να αδράξουν οι νέοι δημιουργοί οι οποίοι έχουν ένα όραμα για το μέλλον, όπως ακριβώς και οι επίδοξοι δημοσιογράφοι στις μαθητικές εφημερίδες του «Βήματος».

πρόσδεκτες και μου δίνουν τη δυνατότητα να συνεχίσω αφοσιωμένος στο έργο μου. Πέρα από όλα αυτά, τα ζύγια μέσα στο εργαστήριο είναι πολύ διαφορετικά από αυτά έξω. Οπότε θα έλεγα ανενδοίαστα ότι η μεγαλύτερη ευχαρίστηση, μετά τη δημιουργία, είναι όταν τα αποτελέσματά της αναγνωρίζονται από συναδέλφους. Ο ίδιος στέκεται γενναίως απέναντι στους νέ-

ους, όπως μαρτυρά και η εμπλοκή του στις μαθητικές εφημερίδες του «Βήματος» αλλά και σε όσους/ες ξεκινούν αυτή την εποχή τη δημιουργική τους πορεία. «Στον βαθμό που μπορώ να παρακολουθήσω την εγχώρια εικαστική δραστηριότητα, θα έλεγα ότι διαθέτει έναν πλουραλισμό σε όλα τα εκφραστικά μέσα. Λογικό, θα σκεφτεί κανείς, αφού αυτή τη στιγμή δραστηριοποιείται ο μεγαλύτε-

ρος αριθμός καλλιτεχνών από ποτέ. Θα ήταν λίγο δύσκολη μια συνολική ποιοτική αποτίμηση, ωστόσο ο μεγάλος αριθμός καλλιτεχνών έχει ανεβάσει τον πήχη και μπορεί κανείς να δει σε κάθε εκφραστικό μέσο αποτελέσματα καμωμένα με πολλή ενέργεια, φρεσκάδα και αφοσίωση. Αυτά τα χαρακτηριστικά έχω διακρίνει και σε αρκετές πτυχιές εργασιών των τελευταίων δέκα - δεκαπέντε ετών στην ΑΣΚΤ. Σε αυτή τη θετική εξέλιξη νομίζω έχει συμβάλει ιδιαίτερα και το Διαδίκτυο, που μας έχει κάνει μέλη μιας ευρύτερης κοινότητας. Παράλληλα, έχουν αυξηθεί και οι εκθεσιακοί χώροι, κερδοσκοπικοί ή μη, αλλά και οι ευκαιρίες για προβολή σε μεγάλα ιδρύματα, τα οποία εμπιστεύονται όλο και περισσότερο νέους επιμελητές και καλλιτέχνες. Όλα αυτά, παρά τις όποιες ατέλειες, αν τα δούμε σε βάθος εικοσαετίας, μπορεί να μην είναι ιδανικά, αλλά κρίνονται ως βήματα στη σωστή κατεύθυνση. Επίσης, το θέμα του εξωτερικού δεν είναι τόσο δύσκολο όσο φάνταζε π.χ. το 2004, όταν έκανα τα πρώτα μου επαγγελματικά βήματα. Έχουν διαμορφωθεί θεσμοί σε κάθε επίπεδο που μπορούν να δώσουν τη δυνατότητα παρουσίασης εκτός συνόρων. Ολοένα και περισσότερα

παιδιά φοιτούν σε κάποιο ξένο ίδρυμα, λαμβάνουν μέρος σε residencies ή σε πρόγραμμα Erasmus, αποκτώντας έτσι τη δυνατότητα προβολής και δικτύωσης με ξένους φορείς και οργανισμούς. Ο ίδιος ο Νίκος Μόσχος, γεννημένος στο Ηράκλειο της Κρήτης, είχε την τύχη να μνηθεί στις βασικές αρχές της ζωγραφικής από νωρίς, μια και ο πατέρας του, Τάκης Μόσχος, είναι συντηρητής βυζαντινών αρχαιοτήτων και ζωγράφος. Ο θαυμασμός του για καλλιτέχνες όπως ο Πιέρο ντέλα Φραντσέσκα, ο Τιντορέτο ή ο Ελ Γκρέκο ξεκίνησε εξ απαλών ονύχων, θα λέγαμε, ενώ στην ΑΣΚΤ, όπου φοίτησε την περίοδο 1997-2003, τα ερεθίσματα πληθύναν και συμπεριέλαβαν «το σινεμά, τα ποιητικά περάσματα του Ταρκόφσκι, τον κόσμο του απροσδόκητου του Ντέιβιντ Λιντς ή τη μελαγχολία του Μπέλα Ταρ, αλλά και από τον γραπτό λόγο τον Κάφκα, τον Χένρι Μίλερ, τον Καρυωτάκη, τον Σαχτούρη κ.ά.». Καθοριστικές υπήρξαν και δύο επισκέψεις σε Βενετία και Βερολίνο, όπου «συνάντησε» τους βενετούς Old Masters και κυρίως τον Τιντορέτο, αλλά και τον Βωμό της Περνάμου, αντίστοιχα. Η επαφή με την τρικυμώδη Γιγαντομαχία ήρθε την κατάλληλη στιγμή, όπως θα πει, για να τον οδηγήσει σε μια νέα σειρά έργων, της οποίας τα πρώτα δείγματα παρουσίασε το 2012 στην γκαλερί Χίρπας. Τα τελευταία χρόνια, το έργο του εμπνέεται κυρίως από τις ανησυχίες που γεννά ένας συνεχώς μεταβαλλόμενος κόσμος και από

την ανάγκη προσαρμογής σε αυτόν, τόσο σε σωματικό όσο και σε ψυχικό επίπεδο: «Θα έλεγα ότι αντιλαμβάνομαι τις συνθέσεις μου σαν στοπ καρέ από αλληγορικές ιστορίες, όπου ο άνθρωπος είναι ταυτόχρονα θύμα και θύτης, δέσμιος των ρευστών πλαισίων που ο ίδιος διαμορφώνει. Οι συνθέσεις σχηματοποιούνται ταυτόχρονα με το αφηγηματικό κομμάτι, καθώς όλα τα στοιχεία που χρησιμοποιώ έχουν συγκεκριμένο ρόλο στη δομή του κάθε έργου. Κάποια από αυτά, πέρα από τον χαρακτήρα τους ως πλαστικά στοιχεία, λειτουργούν και συμβολικά. Μπορεί π.χ. μια ανθρώπινη μορφή, μια θεότητα ή ένα ζώο που προέρχεται από τον χώρο της μυθολογίας ή του κινηματογράφου και φέρει μια συγκεκριμένη ιδιότητα στη συνειδήσή μας, να ενταχθεί μέσα σε ένα νέο πλαίσιο και αυτομάτως να επαναπροσδιοριστούν οι παγιωμένες στη συνειδήσή μας αντιλήψεις. Επίσης, πέρα από τα στοιχεία που είναι ευρέως καθιερωμένα για τον διπτό τους χαρακτήρα, με ενδιαφέρει να αναδειχτούν νέοι συμβολισμοί, που η ιδιότητά τους θα διαμορφωθεί σε συνάρτηση με το ευρύτερο πλαίσιο του έργου». Δεδομένου ότι η δουλειά του Μόσχου είναι δημοφιλής στον συλλεκτικό χώρο, στη σύγχρονη εποχή, όπου η τέχνη συχνά ακολουθεί τους ρυθμούς της αγοράς και της μαζικής κατανάλωσης, τίθεται το ερώτημα αν ένας δημιουργός προσαρμόζει το έργο του στις απαιτήσεις των συλλεκτών ή αν παραμένει πιστός στη δική του εσωτερική πορεία: «Σήμερα το ζητούμενο είναι η έκπληξη, το σοκ, μέσω της διαρκούς εξέλιξης ή τέλος πάντων μιας ψευδαίσθησης εξέλιξης που εντυπωσιάζει τη μάζα με μεγάλη ευκολία. Προσωπικά, εκτιμώ περιπτώσεις καλλιτεχνών που η πορεία τους εξελίσσεται με συνέπεια στον ρυθμό που αυτή απαιτεί. Σε σχέση με την προσωπική μου διαδρομή, έχω αντιληφθεί ότι τα έργα μου εκτιμώνται από αγοραστές με διαφορετικά αισθητικά κριτήρια και κίνητρα. Αυτή η διαφορετικότητα ίσως σχετίζεται με το ότι δεν λειτουργώ ποτέ συμβιβαστικά, ακόμα και όταν πρόκειται για ανάθεση έργου. Άλλο ένα ενδεικτικό επίσης των προτεραιοτήτων που βάζω στη δουλειά μου είναι το γεγονός ότι ενώ δουλεύω σταθερά δέκα-δώδεκα ώρες την ημέρα, η επίσημη παραγωγή των τελευταίων χρόνων δεν ξεπερνά πλέον τα επτά με οκτώ έργα».